List 7. **NOVICE** Tečaj XXXVIII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 18. februarija 1880.

Obseg: Glas kmeta o žalostnem stanji kmetijstva. — Nakaljevanje jabolčnih in hruševih pešek. — Dobro orodje — velika pomoč kmetijstvu. (Konec.) — Govor poslanca dr. Poklukarja o postavi zemljiškega davka v zbornici poslancev 10. sveč. t. l. — Slovensko slovstvo. — Potovanje po Bosni. (Dalje.) — „Ad Publicanos". — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Glas kmeta o žalostnem stanji kmetijstva.

Kakor prijatelj svojemu dobremu prijatelju rad potoži krivico, ki se mu godí v javnem življenji, tako naj tudi jaz povem nekatere nadloge in krivice, katere se godé nam kmetom.

Da se kmetu godí slaba, to mislim, da mora pripoznati vsak, kdor prav pozná kmetijstvo in njegove razmere. Komaj se kmet rodí, ima uže matiko na rami; on trdo dela od zore do mraka, pa ko leto preteče, mu za njegov trud druzega ne ostane, kakor to, da je eno leto stareji. Njemu so vsi elementi sovražni, kajti zdaj mu polje toča pobije, zdaj nastane prevelika suša ali deževje in uniči poljske pridelke; ostra zima mu zamorí jesensko setev, v hlevu pa mu živina pogine. Na kratko rečeno: noben stan nima toliko vremenskih sovražnikov kakor stan kmetijski.

Od druge strani mu pa cesarska in deželna gosposka naklada brezštevilnih davkov, kolikor si jih kdo misliti more. V takih vednih stiskah in nadlogah je pa prisiljen za stvarne potrebe na posodo jemati denarja, od katerega mora visoke obresti odrajtovati. O tem pa uže star pregovor pravi: „kdor je dolžan, je na zdravem bolan".

Kaj pa potem, če hočejo upniki svoj denar povrnjen imeti, vrh tega pa še gospóska neusmiljeno tirja davke! Kaj hoče revni kmet v takem položaji početi? Denarja nič, tržiti pa tudi ne s čim! Nekoliko časa revež dolgove z ene rame na drugo preklada in poslednjič pride na kant.

Žalostno pa resnično je. Če tako še dalje pojde, bode v malo letih kmetijstvo popolnoma propadlo, da ne bode nobenega svobodnega kmeta, ampak sami sužnji.

Veliko sto let je bil kmet v težke spone zakovan, da je moral desetino dajati in tlako delati; al zdaj, ko je komaj tega rešen in je nekoliko bolj svoboden postal, uže se mu znova naklada drugo težko breme pretiranih davkov vsake vrste, ki se tako naraščajo, da jih kmet uže več zmagovati ne more. Kaj so pa še druga plačila, ki se nahajajo vsled neugodnih postav, ki so po večem tako osnovane, da merijo le na to, da kmetu praznijo mošnjo; tako na pr. postava, ki veli, da vsa privatna pisma za pravne zadeve morajo zdelana biti pri notarjih, in postava za iztirjanje davkov po eksekutorjih.

Še druge postave, ki kmeta težijo in hudo tarejo pa so: postava, po kateri je vsak podvržen vojašk, službi, — nova šolska postava, katera ljudske učitelje odvezuje organistove službe, — postava, da se sme vsak hlapec „na hlače" ženiti brez občinskega dovoljenja. In tako bi lahko naštel cele litanije takih pogubnih postav, katere je prejšnja liberalna stranka vstvarila kmečkemu stanu na škodo, vzela mu pa je tisto dobro postavo, ki ga varuje odrtije.

Pa morebiti utegne kdo poreči, da je to uže vse res, pa kmet ne zna umno gospodariti, ker se zmerom preveč drží starega kopita, ter se noče nič novega in boljšega poprijeti. A, stoj prijatelj! ta ugovor ne veljá v obče. Takih kmetov je le malo, pač pa je veliko takih, o katerih se sme reči, da so na vse strani zvedeni in varčni gospodarji, ki marljivo svoje posestvo obdeljujejo, al vendar pri vsem tem ne morejo naprej.

Če je pa taka, kaj pa je storiti, da se kmetu spet na noge pomaga? Treba je, da visoka vlada svoje oči bolj pozorno obrača na kmečki stan, in da naši domoljubni slovenski državni poslanci krepko delajo na to, da se davki znižajo in pa slabe postave predelajo tako, da bodo vstrezale ljudstvu. Dajte nam dobrih postav in zmernih davkov, in svet bo imel vso drugo podobo.

M. Ilovar.

Gospodarske skušnje.

Nakaljevanje jabolčnih in hruševih pešek.

Približuje se pomlad in ž njo vred tudi setev pešek sadnega drevja. Vsakemu kolikor toliko izurjenemu sadjerejcu je pa gotovo znano, da, ako se jabolčne in hruševe peške suhe sejejo in se tisto spomlad v zemlji dobro ne zmočijo (vlage ne navzamejo) in zmrznejo, je delo toliko kot zastonj, ker peške tisto leto ne zelené in jih potem miši ali pa druge živali požro, ali pa tudi še celó segnijo. Kdor ima toraj kaj takega semena, ali ga naročenega prepozno dobí, ni še nič zamujenega, ker se temu z nakaljenjem lahko pomaga in se zaželeni vspeh doseže.

Nakaljujejo se pa peške tako-le: Suho seme se 24 do 48 ur v vodi namaka; potem se voda odcedí, peške se denejo v majhen žakljiček (dobro služi v to kak star, še ne raztrgan žep) in se sè žakljičem vred za kak poldrugi decimeter globoko na solčnem kraji (najbolje ob kakem zidu) v rahlo zemljo zakopljejo. Ako seme prestaro ali pa sprideno ni in imajo klice še

moč življenja v sebi, bo v 4—5 tednih, ako je pa dobro toplo, še poprej se razpokalo in kaliti začelo. Ko so se tako peške nakalile, se varno iz žakljička v kako skledo stresejo in nekoliko s pepelom pomešajo (kar dobro kebrove črve „ogrce“ od mladih koreninic odganja), potem se v gredico, za setev pripravljeno, v jamice, po 3 do 5 centrimetrov globoke, vrstoma vsejejo.

Ta poskušnja se mi je lansko leto, ko je bilo vedno o pravem času za setev pešek premokro, in sem jih nekoliko zadnje dni aprila, a nekoliko pa še le meseca maja vsejal, prav dobro obnesla.

Matija Rant, národni učitelj.

Dobro orodje — velika pomoč kmetijstvu.

(Dalje in konec.)

Gospod Bohrer pa izdeluje vrh tega tudi še mnogo druzega orodja po pošteni ceni, na priliko, brane, okopače, osipače, sejalnice, razrušnike itd.

Naj tedaj iz Bohrerjeve fabrike našim bralcem predstavimo še dvojno orodje, oboje jako koristno. Eno je senožeška brana (Wiesen-Egge), ki jo sledeča podoba kaže in kateri je cena za enega konja 35 gld., za dva pa 40 gold.

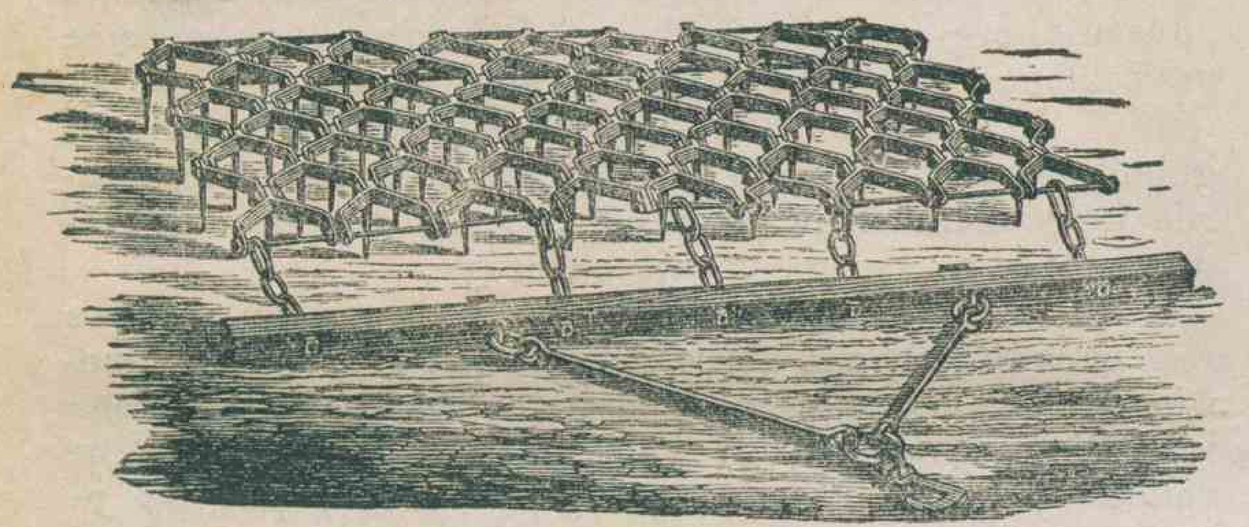

Ta brana je za umno obdelovanje senožet ali travnikov neobhodno potrebna. Ker ima veliko število členov, se zato lepo prilega tudi neravni zemlji travnikov in ves mah izruva iz njih, krtine poravnava, zrahljava trdo rušino in tako travnik zboljšuje prav tako, kakor gnoj.

Drugo orodje je pa stroj za okopavanje in osipovanje koruze (Türken-Cultivator).

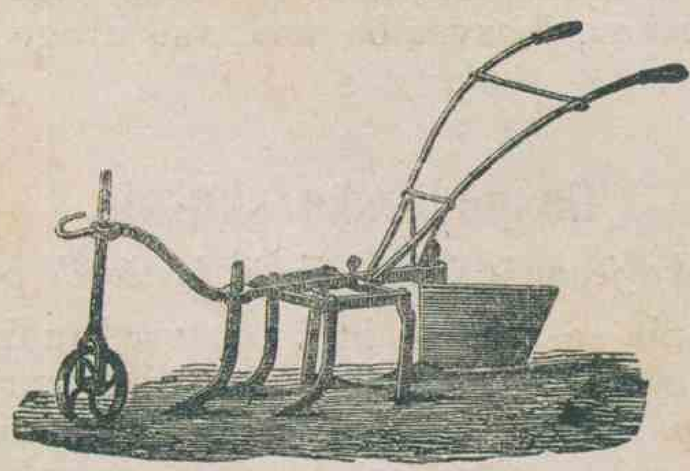

Gospod Bohrer izdeluje to orodje, katero se ob enem rabiti more za okopovanje in pa osipovanje koruze, krompirja in repe. Cena mu je 25 gold.

Gospod prof. Povše o tem orodji piše „Novicam“ tako-le: „Osipalno oralo kaj lepo in popolno delo opravlja tako, da skoro še lepše osipa, kakor matika. Jaz nimam navade priporočati posebno malemu kmetovalcu dragocenih strojev, pa ker želim kmetu dobro, česar me ne le bukve učé, ampak lastno prepričanje, zato svetujem prav iz srca, naj bi si vsak gospodar priskrbel: dober plug, brano in okopovalni in osipalni stroj.

Mi smo letos s tem orodjem na naši šolski kmetiji krompir, sirk, zelje itd. okopavali in osipali in za to delo 3krat manj potrosili kakor pa takrat, ko smo dali obdelavati njive z matiko. Za okopavanje enega hektara koruze je treba 28 do 36 delavcev; računajmo jih po 60 krajc., tedaj to stane 16 gold. 80 krajc. do 21 gold. 60 krajc.; z okopovalnim strojem pa se okopljeta na dan 2 hektara; en konj stane na dan 2 gold. 50 kr., 2 delavca po 60 kr. pa 1 gold. 20 kr.; za okopovanje med rastlinami še 10 delavcev po 60 kr., to je 6 gold., toraj vse skupaj 9 gold. 70 kr.; ta svota pa se mora razdeliti na 2 dela, ker s tem sta se 2 hektara obdelala, toraj za en hektar le 4 gold. 85 krajc. Kak velik razloček med 16 gold. 80 krajc. in 4 gold. 85 krajc.!

Za osipanje enega hektara je treba 25 delavcev po 60 krajc., tedaj 15 gold. Če pa osipamo z osipalnikom, pa v enem dnevu $2^1/_2$ do 3 hektare osujemo z enim konjem in 2 delavcema, tù pa stane: en konj na dan 2 gold. 50 kr., 2 delavca po 60 kr., 1 gold. 20 krajc., skupaj tedaj 3 gold. 90 kr. Računajmo, da smo le 2 hektara osuli, pokaže se, da za osipanje koruze na enem hektaru ni treba več kakor 1 gold. 50 krajc. do 2 gold. Zopet kak velik dobiček, mesto 15 gold. le 2 gold.!

Ker Bohrerjevo okopovalno in osipalno oralo le malo stane, lahko si ga omislijo naši gospodarji, ter si bodo mnogo stroškov prihranili in tudi jim ne bo treba prositi delavcev za milost, da jim pridejo o pravem času okopat in osut razne setve, — povdarjam pa: o pravem času, ker na njivi, kjer prerašča plevel rastline, bo malo koruze, malo krompirja itd. Saj je resničen stari ljudski pregovor, „da se krompir pod matiko redi“ in ker smo sedaj uže za eno stoletje naprej, bomo rekli: „okopovalne rastline se debelé le z okopovalnim in osipalnim orodjem“ in jaz pa rečem še: gospodar si zamore odebeliti mošnjo le, če ume pomagati si, če zna prihraniti si nepotrebnih stroškov. Saj zato nosimo prelepi naslov: „ekonom“ ali „gospodar“, toraj moramo tudi umeti povsod kaj prištediti in dandanes v teh težavnih časih, ko zdihujemo pod raznimi bremeni, treba pač na vse paziti, da dosežemo namen, in sicer z najmanjšimi stroški“. —

Po vse resnične besede, ki naj bi si jih naši kmetovalci globoko v srce vtisnili!

Kdor želí cenik Bohrerjevih strojev, naj se obrne do njega v Celovec pod naslovom: Thomas Bohrer, Schmiedmeister und Constructeur landwirthschaftlicher Geräthe in Klagenfurt (Heiligergeist-Platz).

Iz državnega zbora.

Govor poslanca dr. Poklukarja

o postavi zemljiškega davka

v zbornici poslancev 10. sveč. t. l.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Slavna zbornica! Od vseh strani je bilo danes enoglasno pripoznano, da je vprašanje: imajo li reklamacijske komisije sestaviti se iz samostojnih ljudí (davkoplačevalcev) ali iz c. kr. uradnikov, za nas, ki posestnike zastopamo, največe važnosti. To tudi je popolno moje prepričanje, da tisti, ki imajo to postavo izpeljati, so veče važnosti, nego marsikake druge določbe postave. Saj smo uže dostikrat skusili, da so zdaj uradniki isto postavo tako, zdaj drugače izvrševali. Skonca na pr. je z zemljiško postavo šlo prav počasi, a plače so bile obilne; sčasoma pa so začeli štediti in nazadnje so skoparili tako, da je bilo to naravnost škodljivo stvari sami.

Koliko je ležeče na osobah, ki to postavo izvršujejo, naj dokažem po zgledu neke druge postave, a to le v ta namen, da utrdim svoj izrek, da iz postave je postalo nekaj ravno nasprotnega, nego je postave namen.

Dobro znan je slavni zbornici glasoviti čl. 19. državnih osnovnih postav. Načelo temu §. je gotovo lepo. Al kako se je izvrševal ta paragraf? Sprva sploh se ni nihče brigal za-nj, pozneje pa se je izvrševal tako, da so bili Slovani ob steno pritiskani, kar je Vam, sl. gospôda, vsem znano. To se je godilo z onim lepim §. 19., ki povdarja ravnopravnost vseh Slovanov v Avstriji.

Al tega ne bom dalje izpeljaval, le omeniti hočem še, da se je takemu ravnanju s tem paragrafom v tej slavni zbornici ne davno od zeló veljavne strani stavila meja, namreč ta, da se postava ne sme dalje več tako napačno izvrševati. Do danes so sicer to še zmerom le — besede.

Ta primerljej nam je živa priča, kako važni so pri vsaki postavi uradi, ki jo izvršujejo, in koliko ena sama roka lahko popravi ali pa pokazí na postavi, da jo zasuče na dobro ali slabo, če tudi ima prav lepe in dobre nazore v sebi.

Pri postavi, ki jo danes obravnavamo o zemljiškem davku, bom pregledal ob kratkem osobstvo, ki jo ima izvrševati in ki je za vse plačevalce zemljišnih davkov silne važnosti. Pričel bom pri okrajnih cenilnih komisijah, prestopil na komisije za pritožbe (reklamacije), potem do centralne komisije, in slednjič do vlade, ki ima izvrševanje vse postave sploh v rokah.

Okrajnih cenilnih komisij omenim le na kratko, a obžalovaije moram reči, da danes niso več take, kakor so ble do končanja vcenilnih opravil. Skoro povsod so jim vzeli in odpravili one možé, ki se navadno jedro komisij imenujejo, namreč poročevalce. Odstranjenih poročevalcev omenim pa tù le zato, ker sem slišal, da pride ta reč tukaj na vrsto, če prav bi se mi zarad tega utegnilo očitati, da sem slab brambovec državnih novcev (fiskusa). Jaz sem sam imel vsakovrstne opravke pri uravnavanji zemljišnega davka in videl, kako hvalevredno je mnogo poročevalcev opravljalo svoj posel. Plačani so bili skonca res prav dobro, pozneje slabše in nazadnje prav slabo. Če pregledamo izdelke teh mož od meseca septembra in oktobra lanskega leta in če pomislimo, koliko so se trudili ravno lansko leto, ko se je delu mudilo in so imeli še z raznimi deputacijami opraviti, je pač očitno, da ni bilo usmiljeno, jih odpraviti ravno o začetku hude zime s tako malo odškodnino, da ob njej res ne morejo živeti, akoravno so leta in leta delali za državo. Tako ravnanje je pa škodljivo tudi za reševanje pritožeb, ker za vsa ta dela imajo okrajne vcenilne komisije podajati gradivo. Zdaj morajo pa skoro povsod delati brez teh osob, katere, ker so bile pri vcenjevanji povsod navzoče in vse najbolje vedó, bi lahko devet desetin pritožeb kar z eno črto rešile. In prav tako bi se bilo tudi veliko stroškov prihranilo, kar je zadnji govornik na uni (levi) strani tako močno povdarjal.

Kar se tiče komisij za pritožbe, moram kar naravnost reči, da mi nimamo prav nobenega vzroka, se potezati za to, da bi na ljubo fiskusu bile sestavljene iz državnih uradnikov. Tukaj je glavna reč zaupanje, ki ga ima ljudstvo do take komisije, in tù ni vse eno, ali je komisija sestavljena iz uradnikov ali pa neodvisnih móž, ki sami davke plačujejo. Po svojih skušnjah morem reči, da so take komisije iz neodvisnih mož sestavljene, kakor so bile, vsega zaupanja vredne. Sicer pa imam še stvarne vzroke za trditev, da se takih komisij ni bati ne plačevalcem zemljišnega, pa tudi ne plačevalcem kakega druzega davka. Pač so take komisije za pritožbe drugačne zdaj, kakor bi bile, če bi mi bili sprejeli pri davkih načelo plačevanja davkov od dohodkov. Res je, da je zato stanje komisij veliko težavneje. Ne komisije za pritožbe, kakoršne bi morale biti, da so samostalne, — ne centralna komisija niso tako na svojih nogah, kakor bi bile gotovo, če bi bili mi sprejeli načelo odmerjenja davka po dohodkih. Po vsaki vslišani pritožbi so zadeti z večim davkom oni udje komisije, kateri morajo sami davek plačevati; to ut-gne pač dobro biti od ene strani, pa ima tudi slab nasledek, da bodo marsikateri izmed njih si to reč dobro premislili ter med 100 pritožbami odbili jih morda 20, čeravno so morda dobro podkovane, edino le zato, ker, če jih vslišijo, bi ná-nje več davka padlo. Zato ne bodo mogli popolnoma po svoji volji in svojem prepričanji ravnati, kar bi moralo v prvi vrsti dopuščeno biti komisijam za pritožbe, če hočejo biti pravične vsakemu. Se ve, da bo temu ugovor ta, kar jaz tudi pripoznam, da v nobeni deželi, v nobenem okraji se cenitev ni vršila brez napak, zato bo to po vseh deželah enako, in morda bo to edina pot, da se pravici vendar-le povsod do veljave pomaga.

(Konec prihodnjič.)

Ozir po svetu.

Popotovanje po Bosni.

Iz Zagreba v Sarajevo.

(Dalje.)

V Gradiški ostali smo le nekoliko minut, in parobrod odplival je zopet dalje. Zdaj je počela na parobrodu veča živahnost. V Gradiški prišlo je mnogo avstrijskih potovalcev in tudi nekoliko turčinov. Kmalu se spoznam z begom B. iz Banjeluke, ter se počnem razgovarjati o bosanskih razmerah. On mi je pripovedoval, da je bil v prognanstvu v Olomucu ter posebno hvalil, da so mu bili Avstrijanci jako gostoljubni. Tožil pa je, da je po svojem povratku v Banjoluko skoraj vse svoje mobilno premoženje zgubil in da mu ni ostalo druzega kakor prazna zemlja. Imel je poprej 120 kmetov, med katere je imel razdeljene zemlje do 20.000 oralov. Nekoliko kmetov mu je poginilo v zadnjem ustanku, a nekoliko se jih ni več vrnilo k njemu, tako, da velik del njegove zemlje zdaj leži prazne in je nobeden ne obdeluje. Posebno radovedno je poprašal, ali mu bodo Avstrijanci res zemljo vzeli in jo razdelili med kmete, ter večkrat je izrekel mnenje, da mu car zemlje ne more vzeti, ki je njegova. V obče se mu je videlo na licu, da mu težek kamen leží na srcu, odkar je Avstrija zasedla Bosno, in da ni več onega zadovoljstva med Turki, kakor je bilo poprej. Tako smo se razgovarjali do Kobaše, kje nas je beg zopet zapustil ter šel na svoja posestva, katera je imel v oni okolici.

Od Gradiške do Kobaša videlo se je mnogo požganih gozdov, ki so bili ostanki zadnjega ustanka. Večkrat opazila se je tudi na obali kaka iz prota napravljena hišica, v kateri so prebivali izstradani in zapuščeni begunci. Celi čas od Gradiške do Broda nismo mogli druzega opaziti na strani bosanski, kakor povsod le tužni prizor, kako je zemlja vsled ustanka osiromašila, kako žalostne so morale biti od nekda razmere pod turško vlado, in kako je narod v vsem za sto in sto let zaostal.

V Brod dospeli smo ob 7. uri zvečer.

Predno parobrod v Brodu pride na obali Save, prelazi pod novim mostom, kateri veže avstrijski Brod z bosanskim. Most, napravljen iz vlitega železa, je

jako velikansk, kakor so tudi stroški poldrugega milijona ogromni. Veliko se je uže tožilo o tem mostu, da je prenizek in da ob času, kedar Sava naraste, ne morejo trgovske ladije pod njim dalje. Po sredini mosta je napravljen tir za železnico, katera Bosno sklepa z Ogersko.

V Brodu treba je bilo prenočiti. Svetovalo se mi je, naj prenočim pri „rudeči hiši“, katera je najbolja gostilna v Brodu. S parobroda se hitro podam tje in prašam za prenočišče, al bilo je uže tako vse napolneno, da nisem mogel dobiti več sobe. Podvornik gostilnice pelje me v neko privatno hišo, kjer sem mogel prenočiti. Predno pa sem šel k počitku, podam se še k večerji v „rudečo hišo“, da si ogledam malo socijalno življenje brodsko. Nisem se nadejal, da je tù toliko madjarskega duhá, akoravno sem uže poprej vedel, da Madjari ondi svojo politiko na vse kriplje širijo. Na vrtu igrala je godba madjarskih ciganov samo čardaže. Ti so se vrstili eden za drugim, kakor pri pojedini mleko, pri kateri je bilo vsako jelo napravljeno iz mleka, tako, da je bilo zmerom „mlejko na mlejku“. — Govorilo se je le nemški in pa madjarski. Hrvaščine skoro ni bilo čuti. Gosti bili so večidel madjarski židovi. V taki druščini nisem se mogel dolgo zabavati; zapustil sem tedaj krčmo in se podal k počitku.

Bilo je zjutraj ob dveh, ko mi nekdo potrka na okno, da naj vstanem, ker uže je čas, da grem na železnico v bosanski Brod. Bil je to podvornik od „rudeče hiše“, ki me je prišel budit, da se pripravim na daljno potovanje. Hitro se otovorim, kakor čiški konj, ter jo mahnem s podvornikom do „rudeče hiše“, kjer je čakal omnibus. Še pred tretjo uro odpeljemo se čez most v bosanski Brod. Hiše, kolikor sem mogel opaziti, bile so raztrgane, po turškem običaji. Večidel bile so znotraj razsvitljene, kajti one dni bil je turški praznik „ramazan“, o katerem bodem kasneje še spregovoril.

Ob pol četrte ure bili smo uže na kolodvoru, kjer si vzamemo listnice za vožnjo v Senico. Hiša na kolodvoru, kjer so pisarne, napravljena je bila iz desk. V pisarni sedel je oficir kakor „šef“ postaje z dvema vojakoma, ki sta bila železniška uradnika. Pri kasi plačal je vsakdo 9 for. in 22 krajc. Čudno se mi je zdelo, da se bodemo vsi v enem razredu vozili, al kmalu sem zvedel, da na tej železnici je samo en razred, v katerem se vozi vsak, kdor hoče se voziti po bosanski dolini. Hitro se razdelimo po vozéh, kateri so bili pripravljeni, da nas odpeljejo v Senico. Ta železnica res mora človeka prisiliti na smeh, ko si ogleda vozove in pa lokomotivo. Vozovi so podobni onim, v katerih vozijo po južni železnici premog, se ve da so veliko manjši. Nekoliko voz pokrito je s platnom, drugi pa so brez strehe. Tudi mašina je jako majhna, in čuditi se mora človek, da žvižga bolje, ko vsaka druga mašina. Mislil sem si, majhna je krota, al dela veliko hrupa, kakor Madjari s svojo politiko. Razdelili smo se po vozéh tako, da nas je v vsakem sedelo po 8 osob, za toliko ljudí jo prostora v njih. Širina železniškega tira je 78 centim., dakle za polovico manjši, kakor širina naših železnic. Družina naša bila je jako pomešana. Največ bilo je madjarskih judov, kateri so z raznim poslom in blagom popotovali v Sarajevo delat „gšeft“. (Dal. prih.)

Slovensko knjižestvo.

* *Odbor družbe sv. Mohora* napoveduje, da bode za letošnje leto izdala sledeče knjige: 1) „Slovenski Goffine“ III. snopič, obsegajoč berila in evangelija od prve do poslednje nedelje po binkoštih, — 2) „Občna zgodovina“ VII. snopič, nadaljujoč zgodovino srednjega veka, — 3) „Škodljive domače živali“ v podobah, — 4) „Slovenske večernice“, — 5) Koledar za leto 1880. z drugim mnogoterim berilom in 6) „Filoteja“ ali navod k pobožnemu življenju.

Starinstvo.

„Ad Publicanos“.

Prošnja do domoljubov. *)

Ker sem v 38. listu lanskih „Novic“ dvomil o pravi legi tega rimskega kraja, nastopim še enkrat kritično to razpravo.

Kraj „Ad Publicanos“ nahaja se samo v eni rimski karti (Peutingerjevi), pa še ta ni izvirnik (original), in ker ni original, je mogoče, da so se male pomote pri kopiranji vrinile, katerih kopist ni opazil; mogoče je pa tudi, da je bil original uže tako zableden, da se številka ni več natanko poznala.

Peutingerjeva karta ima od Emone do savskega mosta 9 rimskih milj, od savskega mosta do „ad publicanos“ pa 11 rimskih milj. To se sè zgoraj opisanem vjema. Nasproti temu pa je od kraja „ad publicanos“ do Adransa samo 6 rimskih milj, to je, od Trojan le do Blagovice. Po kilometrih merjeno od „Židov“ pri Trojanah do Gradišča pa znaša natanko 11 rimskih milj; zato pristopim prof. Müllnerjevemu mnenju, da je kraj „ad publicanos“ na Gradišči pri Podpeči stal, in dostavljam k njegovi iznajdbi zarad bližine kraja proti Savi še to, da onih 6 rimskih milj je moralo gotovo 11 po originalu biti. **) Po tem popravku je daljava po rimskih miljah in zarad bližeje lege kot Blagovica proti Savi še bolj gotova.

*) Častite domoljube, kateri se za poznanje in starodavno zgodovino kranjske dežele brigajo, prosim uljudno, naj mi pošljejo popise vseh onih krajev, o katerih ljudstvo pripoveduje, „da je nekdaj ondi kak star grad ali grajščinica stala“. Razločuje pa naj se strogo, poimenuje li ljudstvo oni kraj „gradišče“ ali „starigrad“ = „grajščinica“, kajti „gradišče“ je ime rimskih in predrimskih gradov, „stari grad“ in „grajščinica“ pa srednveških gradov. Naj mi pošljejo tudi popise krajev z imenovanjem „menišje“, „klošter“, „tabor“ in kako ime ima tak tabor še posebej. Razen tega prosim še imena vseh gradov, če se tudi v Valvazorju nahajajo, namreč popis, ali so še zdaj taki, kakor se v Valvazorji vidijo, ali so prezidani, ali v razvalinah, ali, če je uže zadnji sled o njih iz nadzemlje zginil in to, kako daleč so in na katero stran od farne cerkve in pod katero vas spadajo, kako se imenuje hrib, na katerem je stal, kako memo teče voda ali bližnji kraj.

Na podlagi listin in regest moje precejšnje zbirke iz srednjega veka mogoče mi bo, ako dobim popise v roke, sčasom obelodaniti to, še vedno naraščajočo se zbirko, in jo z natančnim obsežkom vsakega v njej nahajočega se zgodovinskega imena preskrbeti, tako, da bo vsakemu mogoče z malim trudom za svoj spis zgodovino cerkve, grada, mesta, trga, fare, vasi in mnogo drugih zgodovinsko važnih stvari listinsko opisati. V listinah nahajam podružne cerkve, katere se ne nahajajo več v ljubljanskem katalogu, toraj so gotovo uže v razvalinah.

Prosim tedaj, naj se mi vse take stvari kolikor toliko opisane pošljejo na kongresni trg št. 13 v Ljubljano, da jih porabim za pojasnenje starinoslovstva, katerega inače zastonj pričakujemo. Pisatelj.

**) Zabledena številka XI. se lahko v VI preobrne, posebno če je komaj še razločljiva. Pis.

V Blagovici je bila v starem veku neka važnejša naselbina, al kako se je imenovala, to skrivajo morebiti še razvaline pod zemljo.

Savski most „ad Publicanos“ *) in Trojane kažejo po daljavi rimskih milj in nahajajočih se razvalin eden drugemu lego kraja; za „mutatio ad quarto decimo“ bi bila sedanja lega $13^3/_5$ kilometra od Ljubljane in le na tak način pri Mengšu iskati, ako vzamemo, da je jeruzalemski potopis ob enem dve cesti od Emone na Celejo omenjal, namreč: eno od Trzina preko Mengša na Kamnik čez motniško dolino, in drugo čez Trojane doli na Štajarsko. Potem moramo nekoliko milj k Trojanam pridjati, ker je uže od Podpeči do kraja „V zideh“ pri Trojanah 11 rimskih milj ali kakih 17 kilometrov.

Da bi se od Emone še bolj gori po Savi prehod iskal, pa ne gre, ker nam uže do sedanjega savskega mosta v daljavo pičlo gre; če tedaj premaknemo ta most še više, potem pa se še manj daljave strinjajo; za stalnost daljave nam pa vsakako ostane s črkami pisani „ad quarto decimo“ vedno merodajen.

Rimski potopisi in karte se osvitljavajo najbolje po natančnem znanji krajev, srednoveški zgodovinarji pa po listinah. Tako, na priliko, med letom 1093. — 12. marca do 1208. leta 15. novembra ni noben mejni grof Krajne znan, — tega leta in pa 1209., 13. januarija zapazimo pa, da je bil predzadnji mejni grof Krajne Henrik IV. Andeški, ki je imel soprogo Zofijo grofinjo Višnjagorsko, katere pradedje so zatiški samostan ustanovili (pa ne „de Patris .....).

V Istri pa je bil mejni grof od leta 1093. do 1105. Popo II. iz rodovine „Weimar - Orlamünde - Istria-Chreina“ itd., poročen z Rikardo Sponheim-Lavantdolsko, hčerjo Engelberta I., ustanovitelja samostana Št. Pavla v Lavantinski dolini, s katero je imel Popona III. „Landgrafen von Krain“, in pa dve hčeri, Zofijo, ki je bila poročena z Bertoldom II. Andeškim med l. 1100. do 1105. in Levkardo, katera je bila z Bertoldom II. grofom Bogen iz Bavarske poročena v istem času.

Po smrti Popona II. leta 1105. do 1173. nastopil je Popona II. svak ali stric Popona III., Engelbert II. Sponheim - Lavantdolski za mejnega grofa Istre in za njim njegovi nasledniki do 1173., to leto pa je prišla v roke Andeksov.

Ti Sponheim-Lavantdolci so se podpisavali „marchio Engelbertus de Chreyburch“, ki leži v gorenji Bavarski pri Müldorfu, namreč trg in grofija, in nima nič sorodnega z našim „Krainburgom“.

To naj je v pojasnilo k mojim opombam v 40. listu lanskih „Novic“. Če pa hoče kdo še imeti „die Markgrafen von Krain zu Krainburg residirend“, slobodno mu. Tako govoré listine. — Pri tej priliki tudi omenjam, da je pomota v Dimičevi „Gesch. Krains“ I. stran 159—160., da bi bil kdaj Oton VIII. Andeks-Meran mejni grof Krajne; gosp. Dimica je zapeljal dr. Klun, ki je mnogo kranjske zgodovine še bolj omračil, kakor je poprej bila. Franc Šumi.

*) Nekateri sodijo, da je sredoveška pokveka za slovensko-rimski kraj „ad Podpichium = ad Podpechianos“. Mogoče, toda za sedanje kritične preiskovalce zgodovine neveljavno, ker se ne dá dokazati, čeravno je resnica, da stojí to Gradišče pri Podpeči.

Naši dopisi.

Iz Rusije 8. febr. —*η*. — „Držite ga! držite ga!“ tako je kričal tat ter ubežal z ukradenim blagom po mestu, boječ se, da ne bi ga kdo zgrabil. Tako delajo mnogokrat veliki državniki in politiki; al tako nesramnega menda svet ni doživel, kakor se dandanes vêde Nemčija. Iz Berolina uže davno neprenehoma kričé: „mir! mir! mir!“ V resnici pa nikdo mirú tako ne razdira, kakor Nemčija. Bismarku je bilo treba znane šumne demonstracije na Dunaji — na blagor evropejskemu miru; zdaj mu je treba nove vojne postave tudi — na blagor evropskemu miru; a da je Evropa in njeni mir v nevarnosti, za to je trebalo tehtnih dokazov. Najprej pusta historija s Šillerjevim porohodom na Njemanu, potem gromadno nakupičenje ruskih vojsk na zahodnih granicah, dalje Kališki oficirski ravs, — to vse se je skazalo za golo germansko laž. V nekem jesenskem dopisu sem rekel, da dokler bosta Viljem in Aleksander vladala, ne bo iz vojnega kriča nič, in takega prepričanja smo v Rusiji sploh še vedno. Al nemili Parki ni težko te ali une nitke prerezati, kajti tanki ste uže obe; zato — kakor gori rečeno — tat lovi tata. Od Bismarkovega prihoda iz Varcina v Berolin nismo sicer nič dobrega pričakovali, al da bo on hujskanje še vsilil, pa tudi nismo mislili. Zgodilo se je narobe: glavni Bismarkov trobentač „Nordd. allg. Zeitg.“ je zopet zatrobil, češ, da rusko časopisje kalí germanski mir! Bismark bi veliko bolje skrbel za mir, ko bi ostro posvaril berolinsko, kolonsko, avgsburško, hamburško in drugo germansko časopisje. — V Franciji vladajo zdaj tisti možje, katerih se Bismark najbolje bojí: Gambetta je vsemogočen. Njegov organ, „Republique Française“ razbira govor barona Heymerla o avstrijski vnanji politiki; on meni, da minister Heymerle je izjavil preveč optimizma in da njegovo tolažljivo prerokovanje nima v resnici podlage. Avstrija je objavila svojo kandidaturo na turško dedšino, al s tem je ona zamenjala svoj položaj gledé Rusije, in tako je iz njene zaveznice postala njega zopernica, ker ona sama želi vstopiti se na dosedanje mesto Rusije kot glavne države o vshodnem vprašanji. Organ Gambette meni, da germanska pomoč ne bo zadostna Avstriji proti taki protivnici, kakoršna je Rusija, katera edina ima simpatije Slavjanov balkanskega polotoka. Da Francozi prav sodijo, nam dokazuje vse tisto, kar slišimo iz Bosne. Iz vseh govorov sedanjega avstrijskega državnega zbora se je v Rusiji največ govorilo o govorih Kluna in Hübnerja, ki sta skušala dokazati, da Avstriji koristna more biti le družba z Rusijo, ne pa sovraštvo. V tem obziru so ruski časopisi imenovane govore pohvalili; al rekli so tudi, da iz njihovih govorov ni vidno, kakošno politiko ona dva zahtevata od Avstrije; zakaj družba z Rusijo in avstrijska hegemonija na balkanskem polotoku, to je tako čudna podoba, kakor Horacijevo deklé s tičjimi peroti in ribjim repom. Najbolj čudna se zdi Rusom politika slavjanskih poslancev, ki se potezajo za imenovano hegemonijo, predno so si sami sebi priborili — svobodo od tujega jerobstva. Cilj ruske politike na balkanskem polotoku je ta, da postanejo tamošnji slavjanski narodi samostojni in svobodni vsake hegemonije, od vsakega jerobstva. Kedar si bo avstrijska politika na balkanskem polotoku izbrala tak cilj, takrat se bo avstrijska družba z Rusijo sama po sebi rodila, brez posebnega in umetnega uračevanja. Bolgarija, Črnagora in Srbija z Bosnijo vred so tako lahko svobodne med Avstrijo in Rusijo, kakor Švica, Belgija in Holandija med Nemčijo in Francijo. Da čutijo imenovane kneževine simpatije, ljubezen in zaupanje do Rusije, to je res, a res je tudi, da one Avstrije ne ljubijo in jej ne zaupajo, a tega je Avstrija sama kriva; ljubezen in zaupanje si je treba zaslužiti, — prisiljena ljubezen ni ljubezen, in molčanje zaradi straha tudi ni zaupanje.

Z Dunaja 15. februarja. (*Zemljiška postava*). Naj važnejši predmet obravnav tega tedna v državnem zboru bila je zemljiška postava, o kteri ste se desnica in le-

vica dolgo in hudo borili, se ve da, v neenakih položajih, z neenakim orožjem in tudi z neenakim namenom, zato pa je bil tudi vspeh, kolikor ga je bil desnica z našimi poslanci v tem vprašanji dosegla, nepopolen, če tudi vkljub težavam pomenljiv. — Položaj naših poslancev je bil neugoden, ker so imeli zoper sebe vse ustavoverske levičarje in vso na njih strani stoječo vlado — posebno pa še zato, ker so imeli zoper sebe uže obsto-ječo leta 1879. sklenjeno postavo v tej zadevi.

Zakaj pa so levičarji bili nasprotniki nasvetom večine davkarskega odseka, to je lahko uganiti, kajti levičarji so tisti, ali vsaj pajdaži tistih, ki so uže lanskega leta zemljiško postavo — ne v prid kmetom skovali. In ker je vlada po svoji večini in v svojem dejanji tudi tista kot začetkom leta 1879., je tem jasneje, da ni odstopila od svojih tedanjih načel, ker ve, da ima na svoji strani gotovo tudi še po vsem nespremenjeno gospôsko zbornico. Levičarji so imeli tedaj močne zaveznike in v svojih rokah najnevarnejše orožje, to je, postavo od 6. aprila 1879, ktera je uže ustanovila: 1. kontigent, to je: gotovo svoto, ktero morajo plačati posestniki zemljišč, in ktera ima uže veljati takrat, ko se rešujejo pritožbe zoper vcenitev (reklamacije), 2) neomejen provizorij, to je: da se ima davek začasno pobirati uže pred rešitvijo pritožeb, 3) fiskalične (uradniške) reklamacijske komisije to je: da se komisije za rešitev pritožeb smejo tako sestaviti, da so posestniki zemljišč v teh komisijah v manjšini zato, ker je vladi pravici dana voliti razen predsednika v njo polovico poljubnih udov, in le ostalo polovico volijo deželni zbori. — Orožje naših poslancev in njihovih pristašev bili pa so edino le dokazi vzeti iz ozira na korist kmetovalcem in na dobro izvršitev vredjenja zem. davka — (na kteri mora pač enako ležeče biti vsaki dobri vladi). — Nasprotnikom našim bila so povoljna vsakojaka orožja: navidezna državna korist in drugi zofizmi, sumičenje poštenja kmetovalcev in njihovih zastopnikov, poleg tega obljube in žuganje po potrebi in po navideznih željah tistega, komur so bile namenjene. — Tudi namen naših poslancev pri tem vprašanji bil je ves drugačen — namreč upravičeni blagor kmetovalcev; naši nasprotniki pa so hoteli na vsak način vladi pokazati večjo radodarnost in po tej večo sposobnost za vladanje s tem, da so glasovali edino le za to, kar je obetalo hitrejo in cenejo vredbo davka brez ozira na to, ali kmetovalcem koristi ali škoduje.

Po trdovratnosti boja so naši poslanci kmalu spre-vidili, da ne bo mogoče vsega doseči, kar bi bilo kmetovalcem sploh koristno, — in poslancem kranjske dežele je bilo tem ložje prevzeti posredovanje, ker po dotičnih delih, do zdaj za našo deželo dosti pravično rešenih, nima dalja uravnava za našo deželo posebne važnosti. Odločili so se tedaj glasovati za tako postavo, kakoršna bi mogla pričakovati pritrjenja gospôske zbornice in konečno tudi vlade, da je le bolja kakor je postava od aprila 1879. leta — tedaj za kontingent, ki se ima pa koj po rešenih pritožbah umakniti za vsaj 15 let nespremenljivemu odstotku zemljiškega davka, — za provizorij, ki se ima vsaj uže 1. julija 1882. umakniti pravi podlagi zemljiškega čistega dohodka, — a vsakako so sklenili, glasovati zoper levičarje za večinoma avtonomne, to je, za po večini posestnikov zemljišč sestavljene komisije o rešitvah pritožeb.

Prvi dve točki ste se sprejeli z veliko večino, — zadnja pa je žalibog padla z manjšino le 6 glasov, ker v zbornici takrat 87 poslancev ni bilo navzočih (mnogo se jih je glasovanju odtegnilo tudi vsled različnih pritiskov). Vendar pa je naša stranka gledé rešitev pritožeb vsaj tudi to dosegla, da ima pri tem poslu zadnjo besedo neodvisna centralna komisija. — Ni pa dvomiti, da bi se tudi avtonomne komisije pri drugem glasovanji sprejele, ako bi gosposka zbornica o njih drugače sklenila kot zbornica poslancev.

Gledé obroka 45 dni za izročitev pritožeb je poslanec dr. Poklukar pri konečni obravnavi še to dosegel, da se vladi dovoli po potrebi, a brez zakasnjenja konečne rešitve pritožeb in brez večih stroškov, ta obrok podaljšati. Levičarji so dosledno tudi temu pritožnikom koristnemu nasvetu iz strančarskega stališča nasprotovali. — V tretjem branji se je postava gotovo le očigled še mnogo slabeje uže obstoječe postave z veliko večino sprejela.

Konečno še nekaj: Ravno čujem, da „Slov. Gospodar", obžalujoč postopanje slovenskih poslancev, da so se ločili v tem vprašanji od druzih poslancev desnice, jim kliče: „Nikarte več tako!" — V tem oziru moram „Gospodarju" pojasniti to, da desnica in posebno Hohenwartov in češki klub nista hotela in ne mogla zemljiške postave smatrati za politično vprašanje, kakor so to storili levičarji, in to zarad tega ne, ker v tem vprašanji posebno gledé provizorja ima vsaka dežela drugačno stališče; preobloženim deželam je provizorij veliko polajšanje, čegar odloženje se le tedaj po pravici zagovarja, ako bi se po njem drugim deželam velika krivica godila, česar se je ravno v tem slučaju gledé Galicije in Bukovine, Tirolskega in Dalmacije bati zato, ker se je v teh deželah veči del vcenitve prenagljeno izvršil leta 1879, — kar se je v druzih deželah polagoma in bolj temeljito vršilo v 4—5 letih. — Tistim deželam pa, ktere imajo prčakovati povikšanja davka, je gotovo vsak provizorij v škodo.

Enako se za kontingent dá en veljaven razlog navesti, namreč ta, da bi pri odločenem odstotku bilo manj vestnim komisijam o rešitvi pritožeb mogoče, jih prelahkomišljeno vslišavati zato, ker bi to ne šlo na stroške kmeta, ampak na stroške plačevalcev druzih davkov. Kaj takega se pa zoper avtonomne komisije ne more navesti, kajti neodvisen posestnik je zmirom pravičneji sodnik, kakor odvisen uradnik, tudi skušen kmetovalec bolje vé presoditi rodovitnost zemljišča kot gospod izzad davkarske mize, — in ker ima stalno v svojem kraji bivajoč posestnik tudi zarad lastne prihodnosti več vzroka, ne preoster in ne premehak, temveč vsakemu pravičen biti, kot uradnik živeč danes tukaj, jutri tam — Klubi desnice so tedaj previdno ravnali, da so pustili v tem strogo gospodarkem vprašanji, vsakemu poslancu prosto glasovanje, le škoda je to, da ni vsa desnica soglasno sprejela avtonomnih komisij, katerih se celó vlada ni resno branila.

Levičarjem pa, kolikor jih je zastopnikov kmetovalcev, bodo njihovi volilci po pravici očitali to, da so pri tem vprašanji brez vsega ozira na posebne razmere posamesnih dežel na vse drugo bolj mislili kot na kmeta, smatrajoči tako važno kmetijsko postavo za političino orožje.

Med pisanjem došlo mi je z Ljubljane prijateljsko pismo, katero mi naznanja, kako si naš „vrli prijatelj kmetov" — Dežman se mu pravi — na svoje stare dni v ljubljanskem „Tagblattu" glavo nad tem razbija, zakaj so kranjski poslanci konečno vendar pritrdili taki zemljiški postavi? — Ako stari mož, kateremu strast uže večkrat možgane meša, ta moj dopis bere, se mu lahko glava ohladí in ne bo mu več treba vzrokov za to iskati v strahovih „za zgubo odpisavanja 70.000 gold. zemljiškega davka zarad preobloženja naše dežele." Takih strahov se v resnici tudi Dežman ne bojí, in

otroci tudi ne, najmanj pa kranjska dežela, za katero je nova bolj pravična vcenitev to, kar se je prej le približno moglo utemeljavati, s številkami dokazala, da je bila in je naša dežela najmanj za 100.000 gold. na leto preobložena. Ako se hoče sicer v „Tagblattu“ korajžni Dežman očigled tega dokaza lastno-izmišljenega strahú bati, da bi se v Avstriji našel denarni minister s pogumom, onih 70 000 gold. naši deželi odreči, no, radi mu pustimo to otročje veselje, — toda pustili mu ga bomo samemu.

Ker je pa, ako se ne motim, Dežman z baronom Apfaltrernom kolikor toliko udeležen v centralni komisiji, katera bo kmalu imela konečno določiti vse tarife in potem v večem oziru pritožbe, naj mu bo skrb, da si za to delo prihrani svojo trudno glavo. Krajne komisije naše in na njihovem čelu deželna komisija, izvoljena po narodni večini našega deželnega zbora, z dobro vestjo smejo reči, da so v tem vprašanji svojo dolžnost na korist deželi spolnile; one so cesarju dale, kar cesarju gre, deželi pa naložile le toliko, kolikor v resnici zamore ona nositi. Naj tudi Dežman v centralni komisiji stori za našo deželo svojo dolžnost, in veruje naj nam, da zato ne bomo ščuvali rojakov zoper njega, kakor zdaj on rokovnjači zoper naše zastopnike, ampak radi mu bomo priznali — ako toliko doseže, kolikor je dosegla deželna komisija — da je tudi on storil svojo dolžnost.

S takim culokafernskim orožjem, kakor bije „Tagblatt“ okoli sebe, nas je pa sram boriti se tudi z našim najbolj zagrizenim sovražnikom.

V Gorici 15. febr. — Kak kontrast! Zraven plesnih gledišćnih in vsakošnih zabavnih plakatov, zraven vabil na „Häringsschmaus-e“ in koncerte ... bil je na pepelnico po naših oglih prilepljen odličen, klasično pisan poziv podpornega odbora za reveže, v „Novicah“ že omenjenega, kateremu podajajo moč in veljavo sijajna imena odličnih odbornikov. Kdor ne verjame, da je sedanji svet — norišnica, naj bere razne plakate po uličnih oglih v Gorici in naj premišljuje njihov sežaj. Na Dunaji, v državnem zboru se odobrujejo za nas „Nothstandsgesetze“ in naši meščani niso še nobeno leto v pustu toliko noreli, ko letos! Pa da bi že vsaj kaj takta imeli in spodobnosti in „humanizma“ po plakatih in časnikih z nogami ne teptali! In to je — „civilità“ in „progresso“!! — Na pepelnico je razpošiljal naš magistrat nek „memento mori“ po mestu, to je, tisto izvestje, ki ga je podala namestništvena komisija o novem našem pokopališču. Prav čuditi se mora človek ogromnemu apparatu, katerega potrebuje dandanašnji „nemško znanstvo“ v dokaz, da je svet novega pokopališča ilovnat in moker, za silo pa vendar pripraven za grobišče. Gašpar iz Solkana in Komêl iz Kronperka sta to že davno vedela, kakor je tudi vsak otrok vedel, da v zdravstvenem oziru se nam Goričanom ni nič bati od novega grobišča. V omenjenih ozirih bi bila tedaj pokopališčna zadeva rešena. Slišal sem pa, da se že druga megla kaže nad nesrečnim novim grobiščem, in da bode bržkone hude burje treba, da jo prežene; toda za zdaj môlčimo še! — V dekliškem zavodu tukajšnjih „šolskih sester“ so bile zadnje dni pusta kaj mikavne in podučne zabave v pričo odlične gospôde. Umno izbrane gledišćne igre so bile karakteristične za odgojo v tem zavodu. Večina deklic je izvrstno igrala. — V Tominu so predpretekli teden ubili, „morsko kačo“: šola se bo zidala. Že za glavarja Winklerja se je začelo misliti in delati na to, da bi imel Tomin dostojno šolsko poslopjo, ali vse dotične obravnave v poznejih letih so se razbijale ob trmi dveh ondašnjih strank. Zdaj je vse poravnano; šola bo stala na jako lepem kraji. Okrajni šolski svèt je odločil za-njo 14.000 gold.; nekaj denarja je že od poprej prihranjenega.

Iz Pazina. — Sl. županstvo trga Mozirje je poslalo odboru za stradajoče v Istri 114 gl. 69 kr. Od teh je pri posameznih mozirskih tržanih nabranih 45 gl. 95 kr., od č. g. župnika J. Kalina 23 gld. 74 kr., od gornje savinske hranilnice v Mozirji 25 gl. in od narodne čitalnice v Mozirji 20 gl. — Dalje je poslal č. g. župnik Kulavec iz Št. Vida na Dolenjskem, kateri je nabral tudi 1710 Kilov žita in 2020 kilov sočivja, še 20 gl. v gotovini. Rodoljubi v Središču: gg. Št. Kovačič, nadučitel, D. Čuček, sred. predstojnik, J. Zadrovec, tržan in pek, usnarja Dugša in Kočovar, župnik Albin Švinger in gospod Venigerhale so posebno pripomogli, da se je nabrala tam lepa svota od 62 gl. 21 kr., za ktero je bilo imenovanemu odboru poslanih 11 hektolitrov — 836 kil. — koruze. Dalje so poslali g. župnik Razpotnik v Višnji gori 35 gl., g. župnik Jarc iz Dola 15 gl., g. župnik J. Jeraj iz Žavča 10 gl., Njih presvitlost g. knezoškof Wiery iz Celovca 25 gl., Njih presvitlost g. knezoškof Lavantinski Stepischnegg 20 gl., in g. župnik Janez Dolinar iz št. Janža 21 mernikov fižola. — Vsem p. n. gospodom dariteljem se najsrčneje in topleje v imenu odbora za stradajoče zahvaljuje tajnik odbora.

Berbuč.

Iz Postojne 12. svečana. (*Zopet nekaj o „zwergu“*). Pred nekoliko dnevi bil sem po svojih opravkih v vipavski dolini, kjer sem zvedel prav predpustne reči o „zwergovcih“. Res, čudni so ti možiceljni, da se sami tako smešijo pred svetom. Al v hudi zimi jim vendar zasluženi sad, „cibore“ — rodí. „Zwergovi obmann“ je, kakor se mi je pozitivno povdarjalo, kot zaslugo od deželne šolske oblasti mesto pohvale, pa pošteni ukor za svoje renegatstvo prejel. Drugi glavni rogovilež, iz Primorskega na Kranjsko privandrani (ne Vodopivec), kateri se je vse počitnice preteklega leta strašno ponašal sè svojo srboritostjo in je eno službo vipavske štirirazrednice tako rekoč uže v pesti nosil, moral se bode, če se uže ni, na Vreme seliti; ta človek imel je med počitnicami preteklega leta za en cel „paternošter“ najboljših učiteljskih služeb, — ko bi mu bil kdo verjel, — na izbiro. A nemčurček v surki — vrabška jerebica — je pa celó tako mogočen postal, da je kar trikrat eden za drugem u. m. nekega narodnega učitelja vipavske doline s pipo med zobmi in pokrivalom na glavi v šoli nadzorovati hotel (se ve, da se mu to obneslo ni) s trditvijo, da je v to iz Ljubljane pooblaščen, češ, da so „zwergovci“ od prvega do zadnjega za tak posel (špicljanje národnih učiteljev) več kot popolnoma sposobni. Žares, slavna dela, le „zwergvereinarjev“ popolnoma vredna! Kedar kako nakuhajo, in jo izvem, hočem častitim čitateljem „Novic“ zopet za kratek čas in zabavo poročati, da jih po vseh njihovih delih in pedagogični omiki še bolje spoznajo.

Notranjec.

Prem 30. prosenca. — Dobrotniki tukajšnje šole in sploh šolske mladine v preteklem in tekočem šolskem letu izkazali so se posebno do sedaj ti-le:

1) Gosp. Janez Valenčič, trgovec v Trnovem, je za učenke ženskih ročnih del dne 3. novembra leta 1878. podaril 10 štrenic bombaža, 20 štrenic konca, 35 kosov plétnih igel (štanžic) in tri zavitke šivank;

2) dne 13. decembra 1878. leta g. dr. Zupanec, notár v Ljubljani, za imenovane učenke tukajšnje šole 1 goldinar;

3) ravno ta dan podari gosp. dr. J. Poklukar v Ljubljani tukajšnji šoli podobo dr. Bleiweisa, iskrenega šolskega prijatelja, koja od tistega časa kinča premsko šolo;

4) tudi isti dan je podarila proti prav mali odškodnini „národna šola“ dva krasna zemljevida, prirodopisen atlas, magnet, elektrofon z vso pripravo vred in steklen drog, kot inventar za tukajšnjo šolo;

5) dne 16. marca 1879. je daroval sl. krajni šolski svet v Šturiji 200 dvoletnih jabolčnih divjakov za tukajšnji šolski vrt brezplačno;

6) dne 17. marca 1879. l. je nakazalo sl. c. k. namestnistništvo tržaško iz primorskega centralnega sadišča v Gorici 490 vsakovrstnih sadnih divjakov brezplačno, a embalaža pri tem (dober snop slame in par trt) bilo je pa dosti slano = 2 gold. 57 kr.;

7) dne 1. aprila 1879. l. je poslala sl. c. k. kmetijska družba kranjska 50 3letnih jabolčnih divjakov brezplačno za tukajšnji šolski vrt;

8) dne 24. aprila 1879. pogostil je v spomin sreberne poroke Njihovih Veličanstev tukajšnji g. župan Andrej Frank vso šolsko mladino;

9) dne 16. julija 1879. l. je poslala sl. c. k. kmetijska družba kranjska 10 gold. kot nagrado tukajšnji šolski mladini za marljivo pokončevanje škodljivih mrčesov, katerih vničila je v žužkih in zalegi nad pol milijona;

10) dne 25. septembra 1879. l. so podarili: gosp. Jakob Valenčič, trgovec v Bitinji, gosp. Miha Kovačič, obrtnik in posestnik v Smerjah in gosp. Janez Benigar, c. kr. gimn. profesor v Zagrebu — vsak po 1 gold. (skupaj 3 gold.) v prospeh tukajšnje šole;

11) dne 19. prosenca 1880. prejela je tukajšnja šola sledeče učne pripomočke za kmetijsko podučevanje: a) 10 kosov Hartingerjevih kmetijskih tabel (poslovenil Jan. Zalokar), b) Schreiberjeve table: kmetijstvu škodljive in koristne živali: 1. sesavci, 2. dvoživke, 3. ptice in 4. žuželke; c) eno garnituro sadjerejskega orodja. Vse tukaj omenjeno nakupile so šolske oblastnije za znesek, kojega je sl. c. kr. deželni šolski svet v Ljubljani z odlokom 19. oktobra 1879. štev. 2041 iz dotične državne subvencije (v znesku celih 47 gold.) bil za tukajšnjo šolo votiral.

12) Gosp. Anton Žnidaršič, trgovec in c. kr. poštni uradnik na Premu, kateri uže več let za tukajšnjo šolo naroča „Vrtec“.

Vsem tem tù navedenim dvanajsterim milim dobrotnikom tukajšnje šole v imenu šolske mladine, v svojem imenu, v imenu krajnega šolskega sveta in cele (v resnici uboge) šolske občine najtoplejšo zahvalo izrekam, ter zakličem: Bog vas živi, Bog vam vaše milosrčje tisočero povrni! Prosim vas pa tudi, da se naše uboge šole tudi še v prihodnje usmiljeno spominjate!

Ker uže ravno o šoli govorim, naj še to omenim, da je letos tukaj 220 šolskih otrok, kateri, hvala Bogu, da-si je ravno od začetka decembra preteklega leta do sedaj neprestano izredno ostra zima, dovolj redno v šolo hodijo; al gotovo vabi jih dobro zakurjena šolska soba, ker nekateri iz domače vasi celó pri 8 stopinj R. mraza bosonogi v šolo pridejo. Tu se pa zopet vidi veliko uboštvo in pomanjkanje, kar je nasledek predlanske moče, lanske suše in pa neznosnih davkov. Bog nakloni obilo usmiljenih src in pa druge izdatne podpore preobubožanim Notranjcem v postojnskem okraju!

Rant.

Na Colu 12. sveč. (*Javna zahvala.*) Nisem zmožen z besedami Vam, častiti gospodje c. kr. družbe kmetijske kranjske, c. k. gozdnemu nadzorniku gosp. Gollu in gospodom sl. ministerstva kmetijstva spodobno se zahvaliti za lepi dar 100 gld., katerega ste za moj trud o pogozdevanji goličav itd. blagovolili mi pripoznati, kajti s tem činom niste le samo moje veselje do pogozdovanja izdatno pomnožili, temuč ste tudi naložili veliki kapital, od katerega bodo naši potomci gotovo lepe obresti vlekli. Zato prisrčna zahvala vsem onim častitim gospodom, ki so v to kaj pripomogli!

Andrej Rovan, oskrbnik gozdnih sadežev.

Iz okolice ljubljanske. (*Vprašanje.*) Ali vé sl. mestni magistrat, kakošen nered se uže več časa o sejmih zarad živinskih potnih listov godí na dolenjski „šrangi“ In drugič: bi li ne mogel se ta nered odstraniti? — Za zgled navedem samo to, kar sem s svojim hlapcem skusil in videl. Ko je bil 8. januarija t. l. po zaprtiji živinske kuge prvi semenj odprt, so se ljudje skrbno previdéli s živinskimi potnimi listi; vsakateri ga je imel. Ker pa je gredé na semenj bil na šrangi od policaja komaj vsak deseti vprašan po njem, so ljudje za Pavlov semenj to nekoliko opustili. Na Pavlov semenj ljudje, pa že ne vsi, ponujajo potne liste v izkaz, toda nikogar ni bilo, da bi jih bil pregledoval. Policaj je neki v stražnici spal. Zdaj pa pride semenj 8. oziroma 9. februarija. Na straži za pregledovanje potnih listov je stal strog mož, policaj št. 11. Ljudí, zapeljanih po prejšnjem nadzoru, prišlo je gotovo tri četrtine brez potnih listov. Nobeden ni smel s živino čez zidani most in med temi sem bil tudi jaz. Vsi izgovori niso veljali nič. Živina vroča je morala na zeló polzki in ledeni cesti stati. Vozovi so dohajali, zdaj po ižanski, zdaj po dolenjski cesti in živino z vojo „štango“ drezali v rebra ali v stegna. Kmetje kleli in pridušali se rekoč: „Zakaj vsakikrat ne tirjate listov ali pa nobenkrat, da vemo, pri čem da smo“. In res je to. Na deželi, kjer je semenj, žandarmerija strogo pazi, da je vse v redu, v Ljubljani je pa taka zmešnjava. In ta nered traja v Ljubljani uže, odkar je zapovedano za živino potne liste imeti. Dalje bi se mogli potni listi, ki se pogledajo, kako štempljati ali vsaj natrgati, da bi jih drug nihče ne mogel porabiti, kakor lastnik sam. Zgoraj omenjeni dan sem sam videl, da je mož, ki je par volov s potnim listom memo straže spravil, dal list drugemu pred stražo čakajočemu, ki ga ni imel, da je šel z ravno tistim skozi. In tako je en sam list po pet, do sedem parov volov memo straže spravil. Pa tudi popravljeni potni listi bi ne smeli veljati. Zakaj videl sem, da so take uže po eno leto stare liste domá otroci, ki v šolo hodijo, na „šrangi“ pa v sili krčmarji in štacunarji popravljali. Da ljudje tega ne opusté ali kedaj kazni ne zapadejo, naj se vendar zmiraj in povsod listi pregledujejo. Saj vsak spoznava, da so potrebni potni listi, in sicer se prvič vé, da je živina zdrava, drugič pa se vé, od koga in od kodi je kupljena živina, ako bi bil hotel prodajalec kaj goljufati. Se vé da imajo potni listi tudi svojo senčno stran. Prvič davek, drugič daljna pot k županu. Kar prvo zadene, je hudo, vsak list veljá 10 ali 15 krajc., manj kot 10 kr. uže nikjer na deželi, drugo pa odročnost in zopet stroški. Tako ima na pr. vas Reber in Pleš pičle pol ure v Šmarijo, na Fužine k županu pa blizo tri ure. Da se pa tem neugodnostim lahko nekoliko v okom pride, ni dvomiti. Županija, oziroma občinski odbor naj zniža ceno listov na pet ali vsaj sedem krajcarjev, potem naj bi tisti odbor izročil kakemu poštenjaku na priročnem kraju županije živinske potne liste, da se ljudem vsaj nekoliko bremena zlajšajo. Te vrstice se mi je zdelo potrebno pisati.

Iz Ljubljane. — Dunajska vladna „Wiener Zeitg.“ je včeraj oklicala imenovanje barona Conrada, pred več leti ces. namestnika v Ljubljani, zadnji čas ces. namestnik na Dunaji, za naučnega ministra, viteza Kriegsau-a pa za ministra denarstva. S tem je za zdaj ministerska kriza rešena. Veseli smo, da smo rešeni dr. Stremayer-a kot naučnega ministra, — ali se bomo pa mógli veseliti barona Conrada kot naučnega ministra, bode prihodnost učila. Obljubam in

lepim besedam ne verjamemo nič več, le dejanj pričakujemo, ki izvršujejo to, kar besede obetajo.

— (*Loterijnega posojila*) ljubljanskega mesta prvo srečkanje se bode vršilo uže dne 2. aprila t. l. in znaša glavni dobitek 35.000 gold. Najprej se bode oddalo 25.000 srečk, ter se bodo v kratkem uže subskribirale srečke (lozi) v kranjski eskomptni banki. Ena srečka stane, če se takoj plača, 24 gold., če pa v obrokih, 25 gold. Pri subskripciji mora vsakdo za vsako srečko ali loz takoj plačati 5 gold., ostalo pa se potem dodá, kedar dobí srečko, ali pa se plača tudi v obrokih.

— Da naši živinorejci izvedo, kam so prišli unidan v Kranji od družbe kmetijske prodani junci lepega belanskega plemena in pa nedavno tudi od kmetijske družbe darovani ovni lepega ukviškega plemena, naj jim povemo sledeče:

Junce belance so kupili: Barle Matevž iz Luže pri Velesovem, — Gale Adolf iz Zgornje Šiške, — Jeglič Anton iz Kovora, — Kuralt France iz Žabnice, — Lasnik Peter iz Ljubljane, — Legat France iz Lesec, — Lukman Janez iz Črnuč, — Novak Matevž iz Goveka, — Pfeifer Jurij iz Češnjice, — Porenta Matevž iz Suhe, — Strupi Janez iz Čirčič, — Šturm Valentin iz Polič, — Terpinc Jozefina iz Fužin in Tomšič Jožef iz Guncelj. — Ker vsak gospodar, ki kupi junca iz državne podpore, ima dolžnost ga za pleme po pravilih umne živinoreje rabiti dati tudi svojim sosedom proti plačilu, zato je dobro, da živinorejci vedo, kam peljati svoje krave.

Ukviške ovne so isto tako za pleme svoje okolice dobili sledeči gospodarji: na Gorenjsko: Juvan Martin iz Jesenj, — Debeljak Jurij iz Jarčjega Brda, — Vozel Janez iz Ovsiša, — Petelin Jožef iz Preserja: — na Dolenjško: Lažar Anton iz Kanderš, — Lunder Janez iz Finkovega, — Podbregar Franc iz Podbrega, — Zajec Tomaž iz Šemnika; — na Notranjsko: Nagode Matevž iz Ravnika, — Mivšek Anton iz Hlevnega Vrha, — Reven Matija iz Jarčje Doline, — Brumen Janez iz Knežaka, — Kaluža Anton iz Narina, — Šircelj Jože iz Šambije, — Slavec Matija iz Bača, — Tomšič Matija iz Koritnice, — Zadel Matija iz Juršič.

— Iz Zagreba se nam piše, da je za vinski sejm do 13. dne t. m. bilo za prodajo napovedano 45.000 veder vina, počenši od leta 1834. do 1879. Najcenejše je dozdaj 7 gold. hektoliter, najdražje pa 50 gold. Našim vinskim trgovcem se tedaj ponuja jako lepa prilika, da se seznanijo s hrvaškimi vinorejci in njihovim pridelkom. Tudi izložba vinorejskih in kletarskih strojev bo neki prilično lepa, ker se je mnogo fabrikantov oglasilo, da pošljejo svoje stroje. Iz Ljubljane napovedal se je gosp. Samasa in iz Ajdovščine g. Poniž.

— Gosp. Josip Pajk, sin c. k. okrajnega glavarja v pokoji, je imenovan za c. kr. namestnika državnega pravdnika v Ljubljani.

— Kar so „Novice“ uže koncem lanskega leta po privatnih virih poročale, je vladni časnik „Wien. Ztg.“ 6. dan t. m. uradno naznanil, namreč, da je visokospoštovani c. kr. stotnik gosp. Komel povzdignjen v plemeniti stan s priimkom „Sočebran“. Res prav zasluženo častno ime značajnemu rodoljubu in jako primerno sedanjim razmeram na obalih Adrije in brežinah Soče.

— (*Nekaj sl. ljubljanskemu magistratu.*) Kedar zima h koncu gré in se sneg in led začne tajati, takrat se po mestnih ulicah še le vidi, kako napačno je to, da mestne gospóske ne dadó koj, ko sneg pade, še mehkega in lahkega iz mest in ulic spraviti. To veljá za vsako mesto in tudi za našo koncem zime zeló umazano Ljubljano iz dvojnih ozirov: 1) bolj ekonomično je namreč mehki sneg iz potov spravljati, kakor pa trd led sekati in ga odpeljavati, a 2) saniteta terja, da se zdravju škodljiva močvirnost iz ulic odstrani. V bolj prostih vaseh na kmetih to ni tako škodljivo, kakor v bolj zaprtih mestnih ulicah, katere solnčna toplota bolj počasi ogreva. Čudno, da nemška inteligenca mestnega odbora, ki ima gospodarsko krmilo v svojih rokah, navedene napake prezira, čeravno se zmerom daje po „Tagbl.“ hvalisati, da zna gospodariti in da čuje nad zdravjem mestjanov. Vrh tega bi se moralo na snažnost ulic skrbnejše paziti. Če se ekonomija morebiti s tem zagovarja, da bode uže spomladno toplo vreme ulice očedilo snega in ledú brez mestnih stroškov, kje pa ostaja potem skrb za zdravje mestjanov? Med drugim je Šentpetersko predmestje, posebno od frančiškanske cerkve do mesarskega mosta, kjer veliko ljudí hodi in veliko vozov dan na dan vozi, zeló zanemarjeno. Po trotoarih, katerih prav za prav nič ni, je treba balancirati a la „Blondin“ in sem ter tje po lužah stopati do kolena. Naj vendar mestni magistrat sam osnaži to ozko cesto in odstrani led, potem pa tudi zanikernim hišnikom koj ukaže, da posekajo ledene hribe pred svojimi hišami.

— (*O otroški bolnišnici ljubljanski*) so nam na vprašanje v zadnjih „Novicah“ od strokovnjaka došle sledeče vrstice: Posebne otroške bolnišnice v Ljubljani nikakor ni treba, ker se otroci v deželni bolnišnici na raznih oddelkih ravno tako lahko ozdravljajo, kakor v otroški bolnišnici. Potreba pa je, da se napravi v Ljubljani mestna bolnišnica, v katero bi se ne sprejemali samo otroci, ampak tudi odraščeni ljudje, kateri so pristojni v Ljubljano. Deželna bolnišnica, v katero prihaja jako veliko Ljubljančanov, je zmirom prenapolnjena in treba jo bo razširiti. Ali tudi to razširjenje deželne bolnišnice ne bo dosti pomagalo, ker se število bolnikov, kakor skušnja učí, vsako leto narašča in bodo občine — v prvi vrsti Ljubljana — morale vendar tudi kaj storiti za oskrbovanje svojih revnih bolnikov, kakor to že domovinska postava od leta 1863. zahteva. Tedaj če bo ljubljansko mesto zidalo novo otroško bolnišnico, naj zida tako mestno bolnišnico, v katero bo mogoče sprejemati mlade in stare revne Ljubljančane.

— Naš častiti državni poslanec gosp. Klun je v nedeljo došel z Dunaja v Ljubljano skazat zadnjo ljubav dragemu svojemu bratu osmošelcu, ki je za pljučno boleznijo 13. dne t. m. umrl. Sprevod na pokopališče kazal je velike simpatije do Klunove rodovine.

— Po svetu daleč znani posestnik in trgovec gosp. Lenče, po domače „Gosposc“ iz Lavrice, je po kratki bolezni v soboto umrl.

— Iz Gradca nam je uni teden došlo žalostno naznanilo, da za avstrijsko kmetijstvo mnogo zaslužni gosp. profesor dr. Hlubek je 10. dne t. m. v 78. letu svoje starosti umrl. Prof. Hlubek bil je v poprejšnjih letih v Ljubljani profesor in oskrbnik vrta družbe kmetijske.

— Idrija ima zopet národni mestni zastop, župan mu je gosp. Kajetan Stranecky. Slava!

— Po unidan na svitlo danem „letnem poročilu“ šteje „Sokol“ 9 častnih, 121 pa plačujočih udov.

— (*Kroniko pustnih veselic letošnjih*) naj dopolnimo s tem, da tudi vrli Alojzijanci so pustni torek napravili prav lepo veselico s petjem, govorom, godbo in igro „Oproščeni jetnik“.

— V nekem trgu, 4 ure oddaljenem od Ljubljane, je v štacuni s specerijskim in materijalnim blagom izpraznjeno mesto, v katero se takoj sprejme deček 14 do 16 let star, ki je zmožen slovenskega jezika, pisanja in računanja; ako poleg tega ume še nemški jezik, to-

liko bolje. Deček bode z vsem preskrbljen brez lastnih svojih stroškov. Več se izvé pri vredništvu „Novic“.

— (*Pobirki iz časnikov.*) „Tagblatt“ v 35. listu o novi postavi zemljiškega davka zopet toliko hudobije po svetu bruha, da se nam potrebno zdi, bralce naše opozoriti na današnji dopis z Dunaja.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja 17: sveč — Današnja „Wien Zeit.“ razglaša cesarjevo pismo, v katerem se z veliko pohvalo pl. dr. Stremajer odvezuje voditeljstva naučnega in bogočastnega ministerstva, ces. namestnik dunajski baron Conrad za ministra nauka in bogočastja, vitez Kriegsau pa za finančnega ministra imenuje. Dosedanji voditelj finančnega ministerstva Chertek je odvezen tega vodstva z dostavkom, da dobi red železne krone druge vrste, po katerim postane baron. — Tako grof Taaffe dosledno vzdržuje koalicijsko ministerstvo.

— V budgetnem odboru 11. dne t. m. je bila jako burna seja. Zarad kranjskega gimnazija vpraša dr. Vošnjak, ali res ostane pri odpravi tega gimnazija in ali ni vladi volja, ga še dalje ohraniti? Stremayr se izgovarja, da je gimnazij bil premalo obiskan in da je napravil v Ljubljani še eno slovensko paralelko. Dr. Vošnjak dokazuje, da so tudi še drugi slabo obiskani gimnaziji, a da jih vlada ne odpravi, ker so v nemških krajih, Slovencem pa jemlje njihove učne zavode. V vseh dejanjih ministra Stremayra, pravi, se kaže neprijaznost do avstrijskih Slovanov in zatiranje slovanske narodnosti. Ko bi ministru bilo res na tem ležeče ta učni zavod, ki je za celo Gorenjsko neobhodno potreben, še naprej vzdržati, bil bi v dogovor stopil z deželnim odborom še pred odpravo gimnazija in morda bil bi potem deželni zbor se odločil za kak donesek, samo da ohrani gimnazij kranjski deželi. Stremayr tega tačas ni storil in ravno s tem spet pokazal svojo zlovoljo proti Slovencem. Tako bi ne smel ravnati minister, ki se zove c. kr. avstrijski. Stremayr se brani. Dr. Vošnjak replicira in si pridržuje ob konci debate nasvet staviti o ohranitvi kranjskega gimnazija in o vpeljavi slovenskega kot učnega jezika na srednjih šolah. Potem se je še hujši boj začel zarad srednjih šol na Českem in Moravskem. Poročevalec Jireček dokazuje sè številkami, da je skoraj za polovico menj českih srednjih šol mimo nemških, in nasvetuje, da naj učni minister še letos postavi v proračun svoto za česke srednje šole. V debato so segali skoraj vsi nemški poslanci, potem češki in od Poljakov Smarževski. Tudi Hohenwart je grajal Stremayra, da, kar se je pod Hohenwartovim ministerstvom v smislu pravičnosti zgodile, je Stremayr spet podrl. Po dolgi debati se je sklep odložil do prihodnje seje, v kateri bode tudi dr. Vošnjak v imenu Slovencev svoje predloge stavil in utemeljil.

V budgetnem odseku je bila 17. dne t. m. sprejeta sledeča resolucija dr. Vošnjaka: Vlada se pozivlje, naj učiteljski pripravnišči v Ljubljani in Mariboru, ker sta namenjeni za slovenske ljudske šole, uredi potem njiju namenu tudi gledé jezika, tako, da se uvede slovenski jezik kot učni jezik.

— Resolucija, katero je v budgetnem odseku slovenski poslanec dr. Vošnjak predlagal, glasovanje o kateri se je pa, kakor smo včeraj poročali, odložilo, glasi se v vsej svoji slovenski pohlevnosti tako-le:

„Vlada se pozivlje, naj na srednjih šolah, vzdržavanih od države na Kranjskem, spodnjem Štajarskem, Koroškem in v Primorskih deželah za učence slovenske narodnosti uvede slovenski jezik kot učni jezik, a pri tem naj se daje priložnost naučiti se temeljito nemškega jezika, če treba s predavanjem nekaterih učnih predmetov v tem jeziku v višjih razredih.“

— Zbornica poslancev je 13. dne t. m. postavo o zemljiškem davku s 186 glasovi proti 79 sprejela. — Pri glasovanji o različnih točkeh te postave se je zopet pokazala „solidarnost“ mešanega ministerstva; dva sta glasovala z desnico, večina z levico.

— Obravnavala se je potem postava o ponarejevanji vina, katera je bila po obširni razpravi sprejeta. Postava določuje ostre kazni za tiste, ki bi ponarejeno vino prodajali ali točili za pravo vino. Če kdo tako pijačo napravlja in prodaja, jo sme prodajati ali točiti le pod imenom ponarejenega vina, da bo vsakdo vedel, kaj je kupil in kaj da pije. Za vinorejce bo postava jako koristna, ker vinski barantači ljudsta več ne bodo mogli slepariti z ponarejeno pijačo. Prihodnja seja bo v sredo 18 t. m.

— Odsek, ki razpravlja postavo zoper odrtijo, je sprejel §. 1. te postave, po katerem se od 100 gold. ne sme več kot 10 gold. obresti jemati.

— Delegaciji ste 14. dne t. m. dovršili svoje delo. Po njunih sklepih znašajo skupne redne in izredne potrebščine (za Avstrijo in Ogersko) 99 milijonov in 731 832 gold., za katere ima Ogerska svoj delež z 31 milijoni in 315.795 gold. 25 kr. donesti.

Ogersko. Iz Budapešta. — Proračun za letošnje leto kaže 27 milijonov in 422.791 gold. primanjkave.

Telegram „Novicam“.

Z Dunaja 18. februarija.

Minister poljedelstva je odgovoril na interpelacijo kneza Windischgrätza, zavračal na podlagi poročila rudniške direkcije v Idriji trditve v interpelaciji, vendar je obljubil, da se bodo delavske plače še letos stalno uravnale. — Taaffe je odgovoril na interpelacijo zaradi spomenice čeških skofov. On je obljubil, da se bodo postave za ljudske šole predelale.

Petrograd 18. februarija.

En del cesarske zimske palače je zletel v zrak, z dinamitom raznešen. Od cesarske rodovine ni nobeden poškodovan.

Listnica vredništva. Gosp. A. P. v V: Prejeli in bi radi natisnili, al po želji merodajni ad acta položili.

Žitna cena

v Ljubljani 11. februarija 1880.

Hektoliter: pšenice domače 10 gold. 8 kr. — banaška 12 gold. 3 kr. — turšice 6 gold. 60 kr. — soršice 7 gold. 99 kr. — rži 6 gold. 39 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 4 gold. 20 kr. — ajde 5 gold. 20 kr. — ovsa 3 gold. 13 kr. — Krompir 3 gold. 5 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. Tisk in založba: J. Blaznikovi naslednki v Ljubljani.